

Prediking over Zondag 45 (vraag 119)

- Gebedsonderwijs -

Vraag 119: Hoe luidt dat gebed?

Antwoord 119:

Onze Vader, die in de hemelen zijt;

Uw naam worde geheiligd.

Uw koninkrijk kome.

Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzo ook op de aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood.

En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren.

En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.

Want uw is het koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid in der eeuwigheid.

Amen.

liturgie:

GdH : 1

Ps. 25 : 6

GdH : 2, 3, 4

Ps. 141 : 1, 2

GdH : 10

Schriftlezing: Psalm 116

Gemeente,

De vorige keer hebben wij gesproken over ‘wat heeft God ons bevolen Hem te bidden’? Het antwoord was: ‘Alle geestelijke en lichamelijke noodduft, welke de Heere Christus begrepen heeft in het gebed dat Hij ons Zelf geleerd heeft’. En in aansluiting daarop komt nu de vraag: ‘hoe luidt dat gebed’? ‘Onze Vader, Die in de hemelen zijt’. Wij moeten dus een begin maken met de behandeling van het ‘Onze Vader’. Een moeilijke, maar heerlijke taak.

De catechismus onderwijst ons in de leer van het gebed. Het is naast een belijdenisgeschrift ook een leerboek van de gemeente. In vroeger tijden moest één van de kinderen in de samenkomst der gemeente de zondagsafdeling opzeggen die de dienaren des Woords gingen behandelen. Het was gelijk een controle of ze de vraag uit de catechismus hadden geleerd. Tegenwoordig zucht men al op belijdeniscatechisatie, wanneer men het een en ander leren moet. Dat vindt meestal zijn oorzaak daarin dat de kinderen, de jongens en de meisjes in hun beste jaren de catechismus niet hebben geleerd. Daarom ouders - let op uw zaak- zorg ervoor dat uw kinderen alvorens zij de catechisatie hebben verlaten, de catechismus uit het hoofd kennen. Laat we dit mede in samenwerking doen ook met de school en de catechisatie. Wij moeten het leren in de jeugd. En we moeten niet de catechisatie er achteraan laten komen, wanneer er nog eens even tijd overschiet, maar deze voor laten gaan. Een uur in de week is toch al veel te kort. Wie tot waarachtige bekering komt, moet zijn schuld en zijn nalatigheid ervaren en betreuren. Vaak is het ten kosten van allerlei uitwassen. Aan degelijk onderwijs is behoefte, meer dan aan alle andere dingen. Gemeente, de catechismus *onderwijst* ons, net als Christus ons onderwijst. Hij is de Profeet. Als zodanig is Hij gezalfd om ons te leren bidden én danken, geloven én lief te hebben. Hij is gezalfd om ons ootmoed én berouw te leren, hopen én zingen, belijden én volgen.

De oorsprong van dit gebed is ons bekend. De discipelen vinden Jezus in gebed verzonken. Zijn lichaam, Zijn houding, Zijn gelaat en Zijn woorden verraden een volkomen toegekeerdheid van Zijn hart en een verdiept zijn in gebedsoefening. De discipelen kwamen hiermee in grote verlegenheid dat zij op deze manier niet konden bidden. Zodat zij de vraag waarin zij hun geestelijke armoede en onkunde eerlijk aan Jezus voorlegden: Heere, leer ons bidden! Zo is ook dit gebed uit de nood van de praktijk geboren. En de naam luidt: 'Gebed des Heeren' of 'Onze Vader' naar de aanvangswoorden. De Rooms en zeggen: Vader onzer. Jezus heeft het Zijn discipelen geleerd. Wel moeten we ons realiseren dat 'vergeef ons onze schulden' niet op Hem van toepassing is. Hij heeft dit gebed aan de kerk geleerd, aan Zijn discipelen.

Het 'Onze Vader' komt twee keer in de Bijbel voor, namelijk in: Mattheüs 6 en Lukas 11. Er is verschil in de formulering, niet letterlijk zijn beide gebeden gelijk. Lukas heeft niet het slot: 'Want Uw is Koninkrijk en de kracht, en de heerlijkheid' en heeft een andere rangschikking van de woorden. Daaruit leren wij dat Christus ons niet aan de letter van dit gebed bindt, maar aan de inhoud. Jezus leert ons geen gebedsformule, maar *leert* ons bidden. Dat is veel belangrijker. Zo is het 'Onze Vader' een voorbeeld des gebeds. Maar dat dan ook een voorbeeld dat volmaakt, ja allervolmaakt genoemd mag worden! Vandaar ook de naam: het allervolmaakts gebed!

Jezus heeft dit Zijn discipelen geleerd. Daar was ook Judas bij. Judas kende dit gebed ook. Daaruit volgt nog niet dat hij het moest en kòn bidden. Hij leerde het aan de discipelen, dus aan de hele kerk op aarde. Daarom is het een gebed van de gemeente. Daarom moeten wij dit onze kinderen leren bidden. Zo, dat zij het kennen. Zo, dat zij het met eerbied kunnen opzeggen. Ouders, u moet uw kinderen *leren* bidden! Zeg niet, dat de Geest en dat alleen kan, want dan verzaakt u uw roeping met een beroep op een kostelijke waarheid. Leer uw kinderen kinderlijk bidden wat ze kunnen begrijpen, rekening houdend met hun leeftijd.

Het is het gebed der gemeente. Zie het maar aan onze formulieren achter in uw Psalmboek. Telkens weer ontmoet u daar het 'Onze Vader'. Meestal is het aan het einde opgenomen. Daaruit spreekt dat onze vadersen vele malen het 'Onze Vader' hebben gebruikt. Zie maar de schat van de liturgie achter in uw Psalmboek er maar op na. Welk een kennis, welk een gefundeerdheid in het Woord, welk een stoerheid in die volkomen afhankelijkheid van de Heere vinden wij in de gebeden! Welk een geestelijke kennis en vastheid spreken uit de formulieren en gebeden. Hier is lering, hier is onderwijs, voor de ouders, voor de huisvaders om ook hun gezinnen in vóór te gaan. Lees ze maar eens na en gebruik ze maar, waar het hart ertoe dringt. U kunt nog beter op krukken lopen, dan helemaal niet lopen. Daarmee is niet gezegd dat deze gebeden krukken zijn, en de zogenaamde vrije gebeden benen. Daarover straks nog wel meer. Maar er zijn hulpmiddelen. Laten de gezinnen deze schone gebeden lezen en herlezen. Dat is voedsel, ook in de begeerte om te bidden en te leren bidden. Wij kunnen er allen, niemand uitgezonderd, zo geweldig veel uit leren! Naast diepte van geestelijke kennis hadden onze vadersen stijl in hun gebeden, daarin zit vorm die uitdrukking is van het ware leven. Dit nu over het gebedenboek van onze kerk en de formulieren.

Gemeente, wij keren terug tot het 'Onze Vader'. Als wij letten op de indeling het begin met de aanspraak: 'Onze Vader Die in de hemelen zijt', dan volgen er zes beden. Beden die allereerst betrokken zijn op de Heere en Zijn dienst: Uw Naam, Uw Koninkrijk en Uw wil. Daarna de andere drie: Geef ons heden, vergeef ons en leid ons. Tenslotte de lofprijzing, de doxologie: 'Want Uw is het Koninkrijk, en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid'. Het 'Onze Vader' kenmerkt zich door orde en een verheven stijl. Dit gebed begint niet met ons, maar met *Uw!* Welk een les is dit voor ons allen! Hoeveel keren beginnen wij niet met onszelf, en eindigen met ons? Dit gebed begint *én* eindigt met God! Daartussen bevindt zich alles wat met de zaak van de Heere en onze noden samenhangt. In dit gebed is alle nooddrift voor lichaam en ziel is in dit gebed samengevat.

In dit gebed weerklinkt ook iets van de drie-eenheid: *'Onze Vader'* spreekt van de sfeer van de Vader, *'Uw wil geschiedde en in Uw Naam worde geheiligd'* van de sfeer van de Zoon en van de Heilige Geest. Ook dit weerklinkt in een drietal beden: Om het dagelijks brood naar Gods voorzienig bestel, om het verlossingwerk door de Zoon en om de heiligmaking door de Heilige Geest. Hierin komt uit de verheven orde van dit gebed en het geeft aan ons bestaan te moeten schikken naar de drievuldigheid van God.

En nu het gebruik van het *'Onze Vader'*. Zoals bekend (en misschien ook niet), is er over het formuliergebed in onze lage landen een grote twist gevoerd. Toen het nabije leven met God begon te verminderen, bleef het gebruik van de formuliergebeden in de openbare godsdienstoefeningen gehandhaafd. Dat is meestal zo als het leven versuft, dan worden de vormen gehandhaafd. Daartegen trokken vele onder ons nog bekende en geliefde schrijvers te velde. Rome gebruikt het uit ten treure. Verschillende malen per dag wordt het *'Onze Vader'* gebeden, zo het nog de naam van bidden mag dragen, en de rozenkrans die hierbij te hulp komt om de tel niet kwijt te raken. Over dit misbruik kunnen wij kort zijn, het is in zichzelf veroordeeld. Evenzo als het oneerbiedig afraffelen in de gezinnen van dit gebed.

Maar het misbruik sluit het echte gebruik nog niet uit, integendeel. De tegenstanders van de formuliergebeden oordelen, dat het niet is uit de Geest, maar een van buiten geleerd lesje. Daarin waait de Geest niet, maar de leegheid. In het persoonlijk, vrij gebed komt eruit wat erin zit. Daarom weg met de formuliergebeden, hetgeen door menigeen prediker in het verleden en heden is toegepast. Deze reactie is te verstaan, wanneer de formuliergebeden geworden zijn tot een sleur en tot een dode vorm. Maar onthoud dit maar goed, dat ligt in eerste instantie niet aan de formulieren, maar aan het gebruik! Misbruik heft het rechte gebruik niet op. Het vrije gebed is levender, echter, meer spontaan, meer direct door de Geest des gebeds ingeademd. Dat kan. Daarom is er geen algemene regel te geven dat het formuliergebed noodzakelijk is te gebruiken in de dienst des Woord en in de gezinnen, of dat het niet noodzakelijk is ze te gebruiken. Nergens in de Heilige Schrift vinden wij dat de christenen zich altijd aan dit gebed gehouden hebben. Denk maar aan de gebeden van Paulus en de andere apostelen in de Handelingen en de brieven. Dat wil zeggen, het *'Onze Vader'* sluit niet het vrije gebed uit, maar in! Het is een voorbeeld, maar dan ook wel een volmaakt voorbeeld, het allervolmaakst!

Gemeente, het *'Onze Vader'* is geen passe-partout. Het past niet overal en ten alle tijd. Daar zijn gelegenheden waar het niet past, omdat het niet past op de werkelijkheid. Daarom zij er een harmonie, maar ook afwisseling in de gebeden, formulier- en vrije gebeden. Maar nimmer verwerpen we het formuliergebed om reden die geen steek houden. Hoeveel zogenaamde vrije gebeden ontstonden niet uit de formuliergebeden. Hoeveel is ook hier te leren en vooral af te leren. Heere, leer ons bidden! Hoeveel gebeden ontstaan niet in een samenrijgen van woorden en zinnen, van termen en gezegden, waarin betoogd wordt en niet wordt gebeden. Hoeveel omhaal van woorden kan er niet zijn, zonder de waarachtige nood voor God neer te leggen? Waarlijk hebben wij de vermaning des Heeren wel ter harte te nemen, dat wij der heidenen niet gelijk zullen worden in het lange bidden in de mening, dat ze om de veelheid van woorden zullen verhoorden worden. Daartoe is een *levend* gebed nodig! En voor een levend gebed is de levende bediening des Heiligen Geest nodig. Daarom zijn wij, als het goed is, in onze gebeden altijd in nood te leren van de Heilige Geest.

Dat wil natuurlijk niet zeggen dat er soms niet een lang gebed mogelijk is. Wij kunnen zo overstelpt zijn, zo vol noden, dat het vloeit en de noden worden voorgesteld, Gods hulp en sterkte worden ingeroepen en aangeropen, dat wij op Zijn trouw wij ons verlaten. Daar volgt het één na het ander. En hoe dieper de eigen nood doorleefd wordt, des te meer is er gebedsarbeid voor anderen. In het bijzonder wanneer de opening daar is en wij ons gebed mogen kwijtraken en alles, alles de Heere zeggen. Hij hoort het zo graag!

Wanneer gemoed en geheugen maar samenwerken, dan is er juist gebedsstemming. In het bijzonder in het voorgaan in het gebed, als een moeilijk en teer werk. Immers wanneer men alléén bidt, komt men alléén in 's Heeren paleis. Wanneer men voorgaat moet het zo zijn, dan ook de anderen er 'amen' op kunnen zeggen. Dat vergt veel. Daar moet een *samenstemming* zijn in de gebeden. Daar moet een meebidden zijn en meedragen van elkanders noden. Daar moet, als het goed is, degene die voorgaat de tolk zijn van alles wat in de harten van anderen leeft. Hoeveel voorbereiding is daarvoor in het verborgene nodig. Denk er aan, u die voorgaat in het gebed, dat u uw persoonlijk gebed in de eenzaamheid niet verwaarloost, want het zal zich zeker wreken. In het bijzonder zij, die uit hoofde van hun ambt tot veel voorgaan worden geroepen, mogen dit wel dubbel ter harte nemen, want het openbaar gebed maakt het persoonlijk gebed niet overbodig, maar temeer nodig. 'Niet een ieder die tot Mij zegt 'Heere, Heere' zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen'. Dat is een ernstige waarschuwing! Bedenk dat satans listen zovelen zijn.

Gemeente, bidden, dat is *voorgaan* in de gezinnen. Hoe weinig wordt dat geoefend en toch hoe noodzakelijk! Heere, leer ons bidden in de gezinnen! Gij huisvaders, bent u priesters in uw gezin? Legt u de noden van uw huis, gezin, kinderen, bijzondere noden voor de Heere neer? Met de dankzegging? Gij mannen, bidt u met en voor uw vrouw? Hoe droef is het daarmee gesteld! Hoeveel mannen zijn volkomen vreemd van het geestelijk leven van hun vrouw en omgekeerd, terwijl ze plechtig beloofd hebben in de gemeente, dat ze elkaar trouw zullen helpen en bijstaan in deze dingen van het Koninkrijk der hemelen. U zegt: dat gaat zomaar niet. Dat ben ik met u eens. Maar kunt u het zómaar laten? Och, dat de Heere daar eens verandering in gawe. En dat het eens tot schuld werd. Hoe schoon is die verhouding waar man en vrouw elkaars noden wel opdragen voor de troon der genade, voorgaan in het gezin. En wanneer de man is weggenomen, laat dan de vrouw worstelen om vrijmoedigheid te hebben om voor te gaan.

O, die huisgodsdienst waar is die nog in ere? Ouders, let er toch op! Van het gezin gaat de opvoeding uit en wee u, wanneer u het aan de kerk en school overlaat! U kunt er nooit onderuit! Op hoeveel feestelijke samenkomsten van families wordt, voordat men naar elkander gaat, eerst gezongen en gebeden? En zo niet, of niet meer, wanneer u weet het misschien nog wel van uw ouders of grootouders, waarom wordt dit gebruik dan niet hersteld? Ouders: leer uw kinderen zo eenvoudig mogelijk bidden! Maar niet jaar en dag hetzelfde gebed. Afwisseling is nodig en heilzaam. Wijze ouders moeten hun kinderen vanaf het negende en tiende jaar elk jaar een ander gebed leren. En zorg ervoor, dat er eerbied zij bij het opzeggen van de gebeden.

Bidden is een moeilijk en heerlijk werk. Een werk bij de gratie God. Daarom moet het zo zuiver gehouden worden. En wij moeten altijd bedenken, dat wij tot God spreken, bij het voorgaan tot GóD spreken, over anderen en zichzelf, en niet tót anderen. Hebt u dat begrepen? Het gebed mag niet worden een uitlaat om dingen over mensen te zeggen, die persoonlijk tot hen, onder vier ogen moeten worden gezegd. Dat is misbruik van het gebed. Deze dingen beware men voor het persoonlijk gebed en de vermaning worde in liefde onder vier ogen gegeven. Daarom is het zo gevaarlijk, om wanneer men geprikkeld is, een vrij gebed te doen. Wij dragen de zonde mee, ook in het gebed. Laat men er toch voor waken, dat deze dingen onder ons niet voorkomen.

Heere, *leer* ons bidden! Laat het een ootmoedige stem zijn. Niet schreeuwen, niet fluisteren, althans bij het voorgaan, maar eerbiedig. Laat het een stil gebed voor zichzelf zijn. Soms hardop in de eenzaamheid. Jakob worstelde in de eenzaamheid bij Pniël. Christus heeft geschreeuwd van zielenpijn of gejubeld van zielsvreugde. Het gesproken woord eert de Schepper meer dan de niet uitgesproken gedachte, al is voor alles tijd en gelegenheid. Laten wij ervoor zorgen, dat wij niet twee stemmen hebben. Het verschil in het spreken tot mensen of God kome niet uit in stembuigingen, die niets met de zaak te maken hebben. Laat alle gemaaktheid ver van ons zijn!

Gemeente, laat ook de kleding in de eredienst eerbaar en sober zijn. Lees hiervoor de apostolische vermaning uit 1 Korinthe 11. Paulus wil dat de vrouwen in het midden der gemeente het hoofd bedekt hebben. De verklaring van deze plaats is moeilijk. Het hangt samen met de Romeins-Griekse zede van die tijd. Onder de Romeinen en Grieken was het een teken van afhankelijkheid, wanneer iemand een hoofddekseel op had. Daarom moeten de mannen zonder hoofddekseel staan in het midden der gemeente bij het gebed, als een teken dat zij aan niemand onderworpen zijn dan aan Christus. De vrouwen moeten wel een hoofddekseel op hebben, omdat ze daarmee erkennen, dat, gelijk de mannen aan Christus onderdanig zijn, zo ook de vrouwen aan hun mannen. Laat ons deze gewoonte handhaven en niet toegeven aan de mode dezer tijd, zonder deze kwestie op te blazen tot zaken van de eerste rang. 's Lands wijs en 's lands eer. Welnu, het behoort nog tot de goede gewoonten om iets, wat dan ook, op het hoofd te hebben. Wanneer wij op hoog bezoek gaan doen wij dat reeds, dan zeker, wanneer wij naar het huis deze Heeren gaan, op bezoek bij de Heere. Wel verstaan, het gaat hier niet om spitsvondigheden, als bedekt te zijn, wanneer wij persoonlijk bidden, maar in het midden der gemeente. Wanneer iemand daarover twisten wil, zegt de apostel, wij hebben deze gewoonte niet, noch de gemeente Gods. En wij zeggen het hem na. Dus geen getwist erover, maar de dingen moeten op hun tijd gezegd worden.

Over de houding van het gebed kunnen we het volgende zeggen: In de Bijbel wordt gesproken over zittend bidden, staand bidden, in geboden houding bidden, ter aarde liggend bidden en knielend bidden. Zittend bidden komt zo goed als niet voor. Zitten is een teken van macht. Soms van moeheid, meestal van luiheid. Daarom behoren wij te gaan staan bij het openbaar gebed. Hoewel we eigenlijk niet weten waarom de vrouwen niet staan tijdens het gebed. Laat ook de jongeren staan, te beginnen bij het verlaten van de lagere school. Ook bij de formuliergebeden, van doop en avondmaal en huwelijksbevestiging behoren wij niet te blijven zitten. Daar moet de gemeente aan denken. Abraham staat voor de Heere. Mozes staat met opgeheven armen. Elia staat voor het aangezicht des Heeren. Zelfs de engelen staan voor God. Daaruit spreekt eerbied, gehoorzaamheid en bereidheid. In de hemel ziet Johannes een schare die niemand tellen kan uit alle natie, en geslachten, en volken en talen, staande voor de troon en voor het Lam. Het is een eis van begrijpelijk fatsoen, dat men voor het grauwe haar zal opstaan, zal men dan niet voor God opstaan in het gebed?

Als wij lezen van biddend ter aarde neerliggend, of neervallen is dat een bewijs van diepe verootmoediging. Meestal zien we het knielend bidden. 'Komt laat ons nu aanbidden en neerbukken. Laat ons knielen voor de Heere, Die ons gemaakt heeft'. Denk aan Daniël, Salomo, Paulus. Knielen is een huldebetoon. De opheffing of uitbereiding van de handen is een uitdrukking van gemeenschap willen zoeken, of ook berouw hebben, het slaan op de borst. Het vouwen der handen is niet Bijbels, dat vinden wij nergens. Het raakte gedurende de Middeleeuwen in gebruik. Het is een teken van ootmoed en concentratie. Ogen sluiten vinden we bij Israël niet. 'Aller ogen wacht op U en Gij geeft hun hun spijs te zijner tijd'. 'Ik hef mijn ogen op tot U Die in de hemelen zit'. Er werd gebeden met het oog naar het heiligdom. Het sluiten van de ogen is in gebruik geraakt ter voorkoming van afleiding, zodat onze ogen gaan ronddwalen.

Gemeente, waar en wanneer hebben wij te bidden? De plaats des gebeds is overal. Bidt zonder ophouden, altijd en zoveel mogelijk. Vaste tijden hebben wij nodig. In Israël was het s' morgens, 's middags en 's avonds en verder zo vaak het hart ertoe dringt. Verder was het schietgebed in gevaar en bij belangrijke beslissingen. Let op: uw gebed kan ook verhinderd worden! Lees hiervoor ook 1 Petrus 3 maar na. Wees niet bitter tegen uw vrouw, opdat 'uw gebeden niet verhinderd worden'. Dat is een teer punt. Niet om af te houden van bidden, maar om ons te bekeren en zo verootmoedigd tot God te gaan.

Gemeente, bidden wij zo tot God als het hoogste voorwerp van onze liefde, achting en vertrouwen? Zijn wij verootmoedigd? Leggen wij de vinger op Gods belofte? Belijden wij onze geestelijke nooddrift? Zijn er voorbidders te vinden? Welke een gebreken aan onze kant, welk een hardheid, ongeloof, ongevoeligheid en het niet vernederd zijn! Maar als ons het doel van het gebed wordt onderkend, richt dan de pijl des gebeds op God! Indien de Heere lust had gehad ons te doden, zo ware Hij ons niet verschenen. Ga op deze manier tot de troon der genade in de verdiensten van Christus. De Heere binde ons deze zaken maar op ons hart en doe mede door deze prediking het gebedsleven verlevendigen tot bekering en voortgaan op de weg van gebed tot aanbidding!

Amen

Putten, 18 augustus 1946

G. Boer